

VÌ SAO NẠN NHÂN SANG CHẤN TÂM LÝ KHÔNG NÊN TIẾP XÚC VỚI TRUYỀN THÔNG

“Một cuộc nói chuyện có thể xóa bỏ toàn bộ quá trình trị liệu tâm lý suốt nhiều tháng”

Trong ngành báo chí, không có gì quan trọng hơn lời khai trực tiếp của đối tượng.

Bất kỳ nhà báo nào quan tâm về mua bán người, bóc lột, và bạo hành trẻ em đều biết điều này, và họ muốn đưa vào bài viết tiếng nói của nạn nhân, bởi không ai có thể chia sẻ câu chuyện tốt hơn chính những người đã trải qua nó.

Tuy nhiên, các nạn nhân của mua bán người và lạm dụng trẻ em đã và đang phải mang theo những vết sẹo tâm lý suốt đời, mà việc tiếp xúc với truyền thông có thể khắc sâu thêm những vết sẹo đó. Blue Dragon muốn chia sẻ với truyền thông những câu chuyện sẽ khơi dậy hy vọng và mang đến sự thay đổi, nhưng chúng tôi không thể đồng ý cho các nhà báo hoặc nhà nghiên cứu phỏng vấn trực tiếp nạn nhân mà chúng tôi đang hỗ trợ. Dưới đây là lý do vì sao:

SANG CHẤN VÀ TÁI SANG CHẤN

Lý do chính của việc từ chối các cuộc phỏng vấn từ truyền thông hay các nhà nghiên cứu là để bảo vệ nạn nhân trước một vấn đề mà các nhà tâm lý học gọi là “tái sang chấn”

Bà Đinh Thị Minh Châu, Giám đốc Các dịch vụ Hỗ trợ Tâm lý của Blue Dragon, giải thích thuật ngữ này một cách đơn giản hơn: “Nói về những trải nghiệm đau thương có thể khiến nạn nhân bị tổn thương một lần nữa”

Bà Châu, người đã trực tiếp điều trị cho hơn 600 nạn nhân bị mua bán và 60 nạn nhân bị lạm dụng tình dục trong suốt một thập kỷ qua, nhấn mạnh rằng sau một cuộc trò chuyện tưởng chừng như vô hại, “rất nhiều vấn đề sẽ nảy sinh... có thể cần tới nhiều tháng hoặc nhiều năm trị liệu để khắc phục điều đó.”

Theo đồng Giám đốc điều hành của Blue Dragon, bà Skye Maconachie, hầu hết các nạn nhân mua bán người thường không chỉ trải qua **“một giai đoạn sang chấn duy nhất”**. Trẻ em và phụ nữ bị rơi vào tay những đối tượng mua bán người vốn thuộc nhóm dễ bị tổn thương, bà Skye chia sẻ thêm, bởi vì họ sống trong hoàn cảnh nghèo đói hoặc rất khó khăn. “Phần lớn nạn nhân đã phải trải qua sang chấn từ thời thơ ấu. Vậy nên việc nhắc lại một sự kiện cũng có thể kích hoạt lịch sử sang chấn phức hợp của họ”.

Hiện tượng “tâm lý phức hợp” này cũng xuất hiện ở trẻ em bị lạm dụng tình dục. Với các ca này, bên cạnh việc có lòng tự trọng thấp và lịch sử sang chấn, các nạn nhân còn phải trải qua nhiều cảm xúc mâu thuẫn. Bà Skye giải thích: “khi bị đối tượng biến thái dụ dỗ, dần dần trẻ cảm thấy trung thành hoặc quan tâm tới những kẻ lạm dụng mình. Những việc xảy ra sau khi bị lạm dụng, quá trình báo cáo cũng như làm việc với cảnh sát đều vô cùng khó khăn đối với các em”.

Vậy nên việc yêu cầu trẻ em bị lạm dụng tình dục “nói chuyện với những người không làm việc trực tiếp với các em hay không có chuyên môn để hỗ trợ các em lâu dài không những không giúp trẻ, mà ngược lại, còn gây hại đến các em,” đồng Giám đốc điều hành của Blue Dragon nói thêm. Hơn nữa, bà Skye nhấn mạnh rằng việc này không đơn giản là sẽ phai nhạt theo năm tháng đến khi các em đến tuổi trưởng thành. Dù bao nhiêu năm trôi qua, “nói về sự kiện ấy vẫn sẽ khơi dậy nhiều vấn đề cho các em”.

Đối với cả nạn nhân bị mua bán và nạn nhân bị lạm dụng tình dục, những hậu quả mà một cuộc nói chuyện có thể gây ra đối với sức khỏe tâm thần của họ thật sự rất tàn khốc. “Chúng tôi làm việc với các nạn nhân trong một khoảng thời gian dài để giúp họ hồi phục, và một cuộc trò chuyện có thể phá huỷ tất cả”.

“TỔN THƯƠNG BỊ CHÔN VÙI RẤT SÂU”

Khi nạn nhân lần đầu tiên đến Blue Dragon, họ đã bị tổn thương sâu sắc, và việc phục hồi sau sang chấn là một quá trình phức tạp và cần sự can thiệp ở nhiều mức độ. “Họ thường cảm thấy xấu hổ và tội lỗi, họ tự trách mình về những gì đã xảy ra,” bà Châu cho biết.

Khi những phụ nữ và trẻ em gái từng phải sống trong cảnh bóc lột và bị tước đoạt quyền tự do đến với Blue Dragon, bước đầu tiên là giúp họ “khôi phục lại chức năng sống hàng ngày để họ thấy rằng mình hoàn toàn có thể kiểm soát cuộc sống của bản thân”, bà Skye chia sẻ. Giai đoạn đầu tiên của quá trình hồi phục thường mất từ sáu tháng tới một năm, bắt đầu từ những kỹ năng cơ bản nhất như chăm sóc vệ sinh cá nhân, học cách kết bạn, cũng như xây dựng sự tự tin, cảm giác tin cậy và các kỹ năng mềm.

Với các nạn nhân bị lạm dụng tình dục, độ tuổi đóng vai trò quan trọng trong việc xác định cách trị liệu mà họ cần. Bà Skye nói thêm, “đặc biệt là với các trẻ nhỏ, cần có sự tham gia của gia đình trong quá trình hồi phục để giúp họ nâng cao các kỹ năng hỗ trợ trẻ”.

Tương tự như các nạn nhân bị mua bán, có thể sẽ mất nhiều thời gian để trẻ sẵn sàng nói chuyện về trải nghiệm sang chấn của mình. Chuyên gia tâm lý của Blue Dragon nhấn mạnh “sang chấn là vấn đề chính, nhưng nó bị chôn vùi rất sâu”.

Chuyên gia trị liệu thường dành từ hai đến ba tháng làm việc cùng nạn nhân về giai đoạn đau thương nhất trong toàn bộ trải nghiệm của họ. Trong suốt quá trình này, có rất nhiều “thăng trầm” xảy ra. Theo bà Châu, các cảm xúc tiêu cực xuất hiện và điều này gây ảnh hưởng tới cả hành vi lẫn cách cư xử của họ.

“MỘT NHÀ TRỊ LIỆU SANG CHẤN ĐƯỢC TRANG BỊ KIẾN THỨC VÀ KỸ NĂNG ĐỂ HIỂU TỪNG CÁ NHÂN, TRẢI NGHIỆM CỦA HỌ VÀ NHỮNG YẾU TỐ KÍCH HOẠT TỔN THƯƠNG. TÁI SANG CHẤN XẢY RA KHI NẠN NHÂN NÓI CHUYỆN VỚI MỘT NGƯỜI KHÔNG CÓ ĐỦ HIỂU BIẾT VỀ NHỮNG TRẢI NGHIỆM CỦA HỌ. NẠN NHÂN CÓ THỂ CẢM THẤY BỊ BУỘC KỂ LẠI NHỮNG PHẦN ĐAU THƯƠNG CỦA CÂU CHUYỆN MÀ HỌ CHƯA THỂ VƯỢT QUA TRONG QUÁ TRÌNH TRỊ LIỆU”, ĐỒNG GIÁM ĐỐC ĐIỀU HÀNH CỦA BLUE DRAGON NHẬN ĐỊNH.

Điều này sẽ kéo theo nhiều vấn đề. Theo bà Châu, **sự thiếu tập trung**, cảm giác cô đơn, **xấu hổ** hoặc ủ rũ là những phản ứng nhẹ nhất. Tuy nhiên, những vấn đề nghiêm trọng hơn có thể xảy ra. Trong đó, “rối loạn căng thẳng sau sang chấn (PTSD) là vấn đề nghiêm trọng nhất”, bà Châu nói.

Một số triệu chứng của rối loạn này bao gồm **gặp ác mộng, sống lại những trải nghiệm sang chấn** và đau đớn về thể xác. Trong nhiều trường hợp, nạn nhân có thể “thực hiện một số hành vi nguy hiểm và **tự gây hại cho bản thân**”, bà Skye nói thêm.

CÁC NẠN NHÂN SẼ ĐỒNG Ý LÊN TIẾNG VÌ CẢM THẤY BIẾT ƠN, NGAY CẢ KHI HỌ KHÔNG MUỐN

Khi Blue Dragon nhận được đề nghị từ truyền thông hoặc các nhà nghiên cứu về việc nói chuyện với các nạn nhân mua bán người hoặc nạn nhân bị lạm dụng tình dục, chúng tôi đều trả lời rằng việc nói chuyện trực tiếp với nạn nhân là điều không thể, và chúng tôi cũng không gặp nạn nhân để yêu cầu sự tham gia của họ.

Sự đồng ý của nạn nhân sẽ không thực sự xuất phát từ mong muốn của họ mà do sự thiếu cân bằng trong cán cân quyền lực. “Blue Dragon đang hỗ trợ các nạn nhân nên họ muốn đền đáp bằng cách nói “Có”. Họ cảm thấy rất khó từ chối cho dù họ không muốn nói chuyện với truyền thông hay các nhà nghiên cứu. Họ cảm thấy mình buộc phải đồng ý”, bà Châu giải thích.

Blue Dragon không muốn đặt các nạn nhân vào tình thế này bởi sự hồi phục sau sang chấn của họ là ưu tiên hàng đầu của chúng tôi. “Blue Dragon đang hỗ trợ và cung cấp nguồn lực cho các cô gái để giúp họ có một cuộc sống tốt hơn. Lòng biết ơn của họ đối với sự giúp đỡ của chúng tôi sẽ lập tức tạo ra sự chênh lệch quyền lực. Với những người đã phải trải qua tổn thương sâu sắc hay có hoàn cảnh xuất thân vô cùng khó khăn, điều này đã ăn sâu vào tiềm thức của họ”, bà Skye nhấn mạnh.

ĐƯỢC KIỂM SOÁT CÂU CHUYỆN CỦA MÌNH ĐEM LẠI CHO NẠN NHÂN SỨC MẠNH

Bên cạnh việc giúp các nạn nhân thiết lập lại quyền kiểm soát cuộc sống của mình, Blue Dragon còn ủng hộ họ “có quyền kiểm soát câu chuyện của chính họ”. Theo bà Skye và bà Châu, việc đảm bảo các nạn nhân được quyết định cách thức và phần nào của câu chuyện mà họ muốn chia sẻ mang tới nhiều ý nghĩa tích cực.

Điều này giúp ngăn chặn việc “đổ lỗi cho nạn nhân” và sự kỳ thị từ cộng đồng khi nạn nhân trở về quê nhà. Điều này cũng có nghĩa là các nạn nhân có thể tiếp tục giữ bí mật danh tính và có quyền lựa chọn những trải nghiệm mà họ muốn tiết lộ.

Và khi nạn nhân có toàn quyền kiểm soát câu chuyện của chính mình, lòng tin được duy trì. Lòng tin này vô cùng quan trọng đối với những trẻ em đường phố đã phải trải qua bạo lực tình dục, bà Skye nói, vì Blue Dragon đã “can thiệp khi các em đang trong tình trạng dễ bị tổn thương nhất.”

Đồng Giám đốc điều hành của Blue Dragon chia sẻ thêm rằng phụ nữ và trẻ em gái được giải cứu khỏi mua bán người đã “bị lừa, bị bán một hoặc nhiều lần, họ bị đánh đập và xâm hại nhiều lần... Trước khi tới đây, lòng tin của họ đã bị phá huỷ hoàn toàn”.

Do đó, các nhân viên xã hội và chuyên gia tâm lý có thể cần làm việc hàng trăm giờ với các nạn nhân để gây dựng lại lòng tin đó. Blue Dragon coi lòng tin như một “chiếc mỏ neo” để các nạn nhân có thể từ đây xây dựng lại cuộc sống của mình. Sự hồi phục của mỗi nạn nhân là một con đường đầy chông gai, vậy nên việc họ có một người để tin tưởng và dựa vào khi cần là rất quan trọng. Bà Skye nói rằng, “đó là một thách thức với chúng tôi, những người mà các nạn nhân tin tưởng, có thể đảm bảo tuyệt đối cách câu chuyện được đăng lên hay sử dụng ra sao trong các nghiên cứu, đặc biệt là khi chúng được đăng lên mạng”.

Đối với Blue Dragon, mục tiêu quan trọng của trị liệu là giúp các nạn nhân vững vàng bước tiếp trong cuộc sống, và việc phải kể lại câu chuyện của mình sẽ không giúp họ thực hiện mục tiêu này. “Chúng tôi nâng cao năng lực để họ có thể để lại những trải nghiệm sang chấn sau lưng và không bao giờ phải suy nghĩ về nó nữa. Chúng tôi muốn họ có một cuộc sống bình thường, thay vì mãi mãi bị gọi là nạn nhân của mua bán người hay nạn nhân bị lạm dụng tình dục”.

ĐẢM BẢO SỰ AN TOÀN CHO NẠN NHÂN VÀ GIA ĐÌNH

Sự an toàn của nạn nhân cũng đóng một vai trò quan trọng trong quyết định của Blue Dragon khi từ chối những lời mời phỏng vấn. Bà Skye nói rằng “sẽ rất nguy hiểm nếu các đối tượng mua bán người theo dõi câu chuyện trên mạng và tìm được đủ thông tin để biết các nạn nhân đang ở đâu hay làm thế nào mà họ trốn thoát được”. Trong những trường hợp đó, ngay cả khi đối tượng mua bán người đã bị bắt - điều mà cần rất nhiều thời gian - họ có thể là một phần của một tổ chức mua bán người lớn hơn, hoặc gia đình của đối tượng mua bán sẽ muốn trả thù. Có rất nhiều điều mà chúng ta không thể lường trước được.

Đồng Giám đốc điều hành của Blue Dragon nhớ lại một lần có người đã treo thưởng để bắt lại một bé gái mà tổ chức vừa giải cứu. “Gia đình của em bị đe dọa và có người đã dùng tiền để trao đổi các thông tin về nơi ở của em. Và điều đó đã xảy ra khi mọi việc mới dừng ở mức truyền miệng chứ chưa hề có sự tham gia của truyền thông.”

Chỉ một cuộc phỏng vấn với nạn nhân mua bán người có thể dẫn tới nhiều nguy hiểm không ngờ tới, việc quay phim hay đi theo một cuộc giải cứu cũng rất rủi ro. Bà Skye giải thích thêm, “chúng tôi ưu tiên sự an toàn và việc bảo vệ các nạn nhân. **Cần phải có một nhóm người đủ kinh nghiệm cùng kỹ năng thực hiện giải cứu, và không nên có bất kỳ sự phân tâm nào** khiến các cô gái gặp nguy hiểm”.

Sự nguy hiểm cũng rình rập xung quanh những trẻ là nạn nhân của lạm dụng tình dục. Vài trẻ được Blue Dragon giải cứu đã từng bị dụ dỗ vào bẫy nhúm của những kẻ ấu dâm. Bà Skye giải thích rằng trong những tình huống này, nếu một thành viên của tổ chức tội phạm biết rằng nạn nhân đang lên tiếng, chúng sẽ cấu kết với nhau để đe dọa đứa trẻ, ngăn trẻ lên tiếng tố cáo và khiến chúng vướng vào vòng lao lý.

Tương tự như vậy, khi việc lạm dụng xảy ra tại cộng đồng nơi cả nạn nhân và đối tượng lạm dụng sinh sống, “có một mối nguy hiểm rất lớn đối với trẻ và gia đình”, bà Skye chia sẻ. Gia đình của thủ phạm, có thể là hàng xóm hoặc người quen, thậm chí là họ hàng, có thể “từ chối tin rằng việc lạm dụng đã xảy ra và đe dọa trẻ cùng gia đình”.

Bên cạnh đó gia đình của kẻ lạm dụng cảm thấy “xấu hổ” khi một thành viên trong gia đình bị gọi là đối tượng lạm dụng tình dục, và đôi lúc họ “đổ lỗi cho nạn nhân” và đe dọa nạn nhân. Trong nhiều trường hợp, những lời đe dọa khiến trẻ và gia đình rút lại lời khai của mình. Bà Skye nói rằng “các gia đình vẫn phải tiếp tục sống trong cộng đồng và nhận nhiều lời đe dọa”.

“Chúng tôi không chia sẻ các câu chuyện của nạn nhân vì những ích lợi mà việc chia sẻ mang lại hay để tôn vinh công việc mà chúng tôi đang thực hiện. Mục đích của chúng tôi là cứu sống mạng người và chúng tôi không thể để bất kỳ điều gì gây nguy hiểm tới việc đó”.

VẬY LÀ CHÚNG TÔI SẼ KHÔNG CHIA SẺ CÁC CÂU CHUYỆN?

Bất chấp các rào cản trong việc phỏng vấn nạn nhân hay tham gia các cuộc giải cứu, Blue Dragon vẫn chia sẻ các câu chuyện cũng như thông tin cần thiết. Chúng tôi tin rằng các câu chuyện này không chỉ giúp thế giới hiểu được thực tế tàn khốc của lạm dụng tình dục và bóc lột thời hiện đại, mà còn khuyến khích mọi người chung tay hành động và trở thành một phần của giải pháp.

Chúng tôi thường xuyên chia sẻ câu chuyện của nạn nhân trên mạng xã hội, với danh tính hoàn toàn được giấu kín, và có thể cung cấp thêm thông tin chi tiết cho các nhà báo hoặc các nhà nghiên cứu. Những nhân viên của Blue Dragon đang làm việc trực tiếp với nạn nhân mua bán người có thể giải thích thêm về công việc của họ và chia sẻ câu chuyện của nạn nhân nếu cảm thấy phù hợp.

Việc bảo đảm an toàn và phúc lợi cho nạn nhân, đồng thời đưa câu chuyện của họ ra thế giới, đòi hỏi sự nhạy cảm và cẩn trọng. Chúng tôi mong rằng các thông tin trên sẽ giúp mọi người hiểu rõ hơn tính chất và mức độ mà các nạn nhân của sang chấn tâm lý phải đối mặt, và chúng tôi khuyến khích các nhà báo sử dụng và trích dẫn nguồn thông tin này khi viết về công việc của chúng tôi hoặc về mua bán người, bóc lột, hay lạm dụng tình dục nói chung.

www.bluedragon.org
info@bdcf.org